

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Система стандартів безпеки праці

**ЕКСПЛУАТАЦІЯ ВОДОПРОВІДНИХ І
КАНАЛІЗАЦІЙНИХ СПОРУД І МЕРЕЖ**

**Загальні вимоги безпеки
(ГОСТ 12.3.006-75, MOD)**

ДСТУ Б А.3.2-14:2011

Київ

Мінрегіон України

2012

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО: ТОВ НТК "Будстандарт"

РОЗРОБНИКИ: **О. Бобунова; О. Бобунов; О. Вільсон; Г. Желудков** (науковий керівник)

2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Мінрегіону України від 29.12.2011 р. № 404, чинний з 2012-12-01

3 Національний стандарт відповідає ГОСТ 12.3.006-75 "Система стандартов безопасности труда. Эксплуатация водопроводных и канализационных сооружений и сетей. Общие требования безопасности" окрім нормативних посилянь, наведених у додатку А

Ступінь відповідності - модифікований (MOD)

Переклад з російської (ru)

4 ВВЕДЕНО ВПЕРШЕ (зі скасуванням в Україні ГОСТ 12.3.006-75)

5 Цей стандарт згідно з ДБН А.1.1-1:2009 "Система нормування та стандартизації у будівництві. Основні положення" відноситься до комплексу нормативних документів у галузі будівництва А.3.2 "Система стандартів безпеки праці"

ЗМІСТ

с.

Національний вступ	IV
Додаток А до Національного вступу "Перелік чинних або скасованих з заміною на національні нормативні документи України міждержавних нормативних документів, прийнятих до 1992 року, на які є посилання в ГОСТ 12.3.006-75 "Експлуатація водопровідних і каналізаційних споруд і мереж. Загальні вимоги безпеки"	V
ГОСТ 12.3.006-75 "Експлуатація водопровідних і каналізаційних споруд і мереж. Загальні вимоги безпеки"	1
1 Загальні положення	2
2 Вимоги до розміщення та будови.....	4
3 Вимоги до порядку обслуговування.....	5
4 Вимоги до виробничого персоналу	7
5 Вимоги до застосування засобів захисту працюючих.....	8

НАЦІОНАЛЬНИЙ ВСТУП

Цей національний стандарт прийнятий згідно з вимогами ДСТУ 1.7-2001 "Правила і методи прийняття та застосування міжнародних і регіональних стандартів" методом передруку зі ступенем відповідності - модифікований до ГОСТ 12.3.006-75 "Система стандартов безопасности труда. Эксплуатация водопроводных и канализационных сооружений и сетей. Общие требования безопасности".

Стандарт містить вимоги, які відповідають чинному законодавству.

Цей стандарт розроблено відповідно до зазначеного міждержавного стандарту з технічними відхилами (посилання на національні нормативні документи України, що введені на заміну посилань на міждержавні нормативні документи).

У додатку А до національного вступу наведено перелік міждержавних нормативних документів, прийнятих до 1992 року, на які є посилання у цьому стандарті, що замінені на національні нормативні документи України або на чинні станом на 01.01.2012 р. міждержавні стандарти.

Супровід цього стандарту здійснює ТК 303 "Будівельні конструкції".

ДОДАТОК А**до національного вступу**

(довідковий)

Перелік чинних або скасованих з заміною на національні нормативні документи України міждержавних нормативних документів, прийнятих до 1992 року, на які є посилання в ГОСТ 12.3.006-75 "Експлуатація водопровідних і каналізаційних споруд і мереж. Загальні вимоги безпеки"

Міждержавні НД, прийняті до 1992 року	Відповідні національні НД (станом на 01.01.2012 р.)
ГОСТ 12.2.003-74 ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности	ГОСТ 12.2.003-91 ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности
ГОСТ 12.3.002-75 ССБТ. Процессы производственные. Общие требования безопасности	Чинний
ГОСТ 12.4.011-75 ССБТ. Средства защиты работающих. Общие требования безопасности	ГОСТ 12.4.011-89 ССБТ. Средства защиты работающих. Общие требования и классификация

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ СОЮЗУ РСР

Система стандартів безпеки праці

**ЕКСПЛУАТАЦІЯ ВОДОПРОВІДНИХ
І КАНАЛІЗАЦІЙНИХ СПОРУД І МЕРЕЖ**

Загальні вимоги безпеки

ГОСТ 12.3.006-75

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СРСР У СПРАВАХ БУДІВНИЦТВА

Москва

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ СОЮЗУ РСР

**Система стандартів безпеки праці
ЕКСПЛУАТАЦІЯ ВОДОПРОВІДНИХ І
КАНАЛІЗАЦІЙНИХ СПОРУД І МЕРЕЖ**

Загальні вимоги безпеки

**ГОСТ
12.3.006-75**

Occupational safety standards system
OPERATION OF WATERSUPPLY AND
SEWERAGE SYSTEMS
General safety requirements

Чинний від 1976-07-01

Цей стандарт поширюється на централізовані, постійно діючі системи водопроводів і каналізацій населених місць.

Стандарт установлює загальні вимоги безпеки:

- до розміщення, пристрою і порядку обслуговування споруд і мереж;
- до виробничого персоналу;
- до застосування засобів захисту працюючих.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Експлуатація водопровідних і каналізаційних споруд і мереж повинна виконуватися згідно з цим стандартом і ГОСТ 12.3.002-75.

1.2 При експлуатації споруд і мереж можлива дія наступних небезпечних і шкідливих виробничих чинників, специфічних для водопровідно-каналізаційного господарства:

- елементів устаткування (насосного, силового, механізованих грат, лебідок, скребачок, зрошувачів, механічних мішалок та інших механізмів), що рухаються;

- відлітаючих предметів (при дробленні в дробарках покидьків, що знімаються з грат), відлітаючих частин (при вибиванні заглушок у випробовува-

них трубопроводах; при обробці та обколюванні бетонних труб і фасонних виробів тощо);

- предметів, що падають, та інструментів (при роботах у водопровідних і каналізаційних колодязях, на очисних спорудах і мережах, у приміщеннях тощо);

- утворення вибухонебезпечних сумішей газів (у колодязях на мережах, у приміщеннях метантенків і в інших приміщеннях і спорудах);

- небезпечного рівня напруги в електричному ланцюзі, замикання якого може статися через тіло людини;

- зниженої температури повітря у виробничих приміщеннях і спорудах;

- підвищеній вологості повітря (у насосних станціях, у приміщеннях фільтрів, відстійників та ін.);

- підвищеного рівня ультрафіолетової (бактерицидні установки) та інфрачервоної (дегельмінтизатори) радіації;

- підвищеного рівня шуму і вібрацій (у машинних залах насосних і повітрорудувних станцій і в інших приміщеннях і спорудах, де встановлено технологічне устаткування);

- недостатній освітленості робочої зони (у колодязях, камерах, каналах тощо);

- газоподібних речовин загальнотоксичної та іншої шкідливої дії в колодязях, каналах, очисних спорудах (сірководень, метан, пари бензину, ефіру, вуглекислий газ, озон тощо);

- газів, що виділяються в результаті витоку з балонів, бочок, цистерн (аміак, хлор та інші стислі, зріджені і розчинені гази);

- горючих домішок, що потрапили в стічні води (бензин, нафта та ін.), а також розчинених газоподібних речовин, що можуть утворювати в каналізаційних мережах і спорудах вибухонебезпечні суміші;

- підвищеної запиленості повітря в робочій зоні пилоутворюючими реагентами (сірчаноокислий алюміній, хлорне залізо, негашене і хлорне вапно, сода, їдкий натр, активоване вугілля, фторомісткі реагенти тощо);

- патогенних мікроорганізмів у стічних і природних водах (бактерії, віруси, прості);
- яєць гельмінтів у стічних водах.

2 ВИМОГИ ДО РОЗМІЩЕННЯ ТА БУДОВИ

2.1 Розміщення та будова водопровідних і каналізаційних споруд і мереж, виробничих і допоміжних будівель і приміщень повинні відповідати будівельним нормам і правилам, затвердженим Держбудом СРСР, і забезпечувати безпеку праці працюючих як у звичайних умовах, так і при аваріях.

2.2 Підземні ємнісні споруди, що мають поверхові обсіпання ґрунтом заввишки менше 0,7 м від спланованої поверхні території, повинні мати огорожу з боку можливого наїзду транспорту і механізмів.

2.3 Відкриті ємнісні споруди, якщо їх стінки височіють над спланованою поверхнею території менше ніж на 0,6 м, мають бути захищені по зовнішньому периметру.

2.4 До будівель і споруд, до яких потрібен під'їзд під час експлуатації, мають бути влаштовані дороги і майданчики з твердим покриттям. Мають бути влаштовані пішохідні доріжки для переходу обслуговуючого персоналу до споруд, до яких немає під'їзних доріг.

2.5 Для переходів через трубопроводи, а також для обслуговування устаткування (агрегатів, засувок заввишки понад 1,4 м від підлоги та ін.) повинні влаштовуватися майданчики з огорожами і сходи відповідно до будівельних норм і правил, затверджених Держбудом СРСР.

2.6 Зовнішнє і внутрішнє опорядження будівель повинне відповідати кліматичним умовам району будівництва, санітарно-гігієнічним і протипожежним вимогам, а також температурно-вологісному режиму приміщень.

Колірна обробка виробничих приміщень і устаткування повинна відповідати вимогам будівельних норм і правил, затверджених Держбудом СРСР.

2.7 Території водопровідних і каналізаційних очисних станцій мають бути захищені, облаштовані, озеленені, забезпечені зовнішнім освітленням і

безпечними підходами до споруд як у нормальних умовах експлуатації, так і у випадках занесення споруд снігом або їх затоплення.

На територіях мають бути пристрої, що забезпечують безпеку експлуатації технологічних комунікацій (труб, каналів, лотоків), під'їзних доріг і пішохідних доріжок.

2.8 Електричне освітлення у виробничих приміщеннях повинне дублюватися аварійним освітленням.

2.9 Встановлювані в приміщеннях метантенків світильники, електродвигуни і пускова апаратура мають бути у вибухозахищеному виконанні.

2.10 У машинних залах насосних і повітродувних станцій мають бути пристрої для зниження рівня виробничого шуму (звукопоглинальні і звукоізолюючі облицювання, кожухи на агрегатах та ін.).

2.11 Устаткування водопровідних і каналізаційних споруд повинне відповідати вимогам ГОСТ 12.2.003-74.

2.12 У колодязях і камерах на водопровідних і каналізаційних мережах і в інших подібних спорудах мають бути пристрої для спуску (скоби, сходи).

2.13 У камерах із відкритими каналами (лотоками) мають бути влаштовані робочі майданчики з огорожами.

2.14 Автоматичне і телемеханічне управління основних споруд (насосних станцій і устаткування очисних споруд) водопроводу і каналізації повинне дублюватися ручним управлінням, що забезпечує безпечну експлуатацію у разі виходу з ладу елементів автоматики і телемеханіки.

3 ВИМОГИ ДО ПОРЯДКУ ОБСЛУГОВУВАННЯ

3.1 Розвантаження реагентів з транспортних засобів (вагонів, автомобілів), їх транспортування, складування і завантаження у пристрої для приготування розчинів мають бути механізовані.

При цьому повинні застосовуватися засоби і проводитися заходи, що включають розпилення і виділення матеріалів у повітря і розлив по підлозі.

3.2 При переливанні зріджених реагентів необхідно контролювати на-

ДСТУ Б А.3.2-14:2011 (ГОСТ 12.3.006-75, MOD)

повнення тари. Призначені для наповнення бочки і балони мають бути оглянуті місцевими органами Держгіртехнагляду СРСР.

Підігрівання тари відкритим полум'ям (паяльною лампою, газовим пальником) не допускається.

3.3 У приміщеннях, призначених для проведення ремонтних та інших робіт, пов'язаних з виділенням шкідливих речовин, постійно повинна діяти припливно-витяжна вентиляція.

3.4 Ремонт устаткування, що знаходиться під водою в резервуарах і в інших ємнісних спорудах, повинен виконуватись тільки після звільнення споруди від води.

3.5 Відбір проб води або осадів (шламу) із споруд слід робити з робочих майданчиків, облаштування яких (огорожі, освітленість тощо) повинне забезпечувати повну безпеку при відборі проб.

3.6 При роботах на спорудах для очищення стічних вод повинні здійснюватись заходи, що виключають безпосередній контакт обслуговуючого персоналу із стічною рідиною (застосування дистанційного керування, захисту працюючих).

3.7 При ручному очищенні покидьки з ґрат слід видаляти у збірники, що закриваються, з подальшим вивезенням у місця знешкодження.

3.8 На каналізаційних станціях з метантенками експлуатація газової мережі і газгольдерів повинна здійснюватися відповідно до вимог Правил безпеки в газовому господарстві, затверджених Держгіртехнаглядом СРСР.

При проведенні ремонтних робіт у неосвітлених приміщеннях і галереях метантенків місце робіт повинне освітлюватися світильниками у вибухозахищеному виконанні.

3.9 Насосні станції та інші виробничі споруди і приміщення мають бути обладнані засобами пожежогасіння відповідно до вимог Державного пожежного нагляду.

3.10 Проходи і сходи мають бути вільними, не залитими водою та олією, а в зимовий час очищені від льоду і снігу.

3.11 Обслуговування споруд для забирання води з поверхневих вододжерел повинне здійснюватися відповідно до наступних вимог:

- очищення сміттєстримних ґрат на усмоктувальних лініях водоприймальних оголовків за малої глибини (до 2 м) і слабкій течії (до 0,6 м/с) повинне здійснюватися з човнів при зупинених насосах. При великих глибинах роботи повинні виконуватися водолазами;
- при очищенні ґрат з поверхні льоду рух по льоду повинен дозволятися після перевірки його товщини. За необхідності на льоду слід укласти для проходу дощаті настили;
- у зоні виконання робіт на видному місці мають бути розміщені рятувні круги, багри, мотузки та інші рятувальні засоби;
- під час льодоходу і паводків на водозабірних спорудах має бути організовано цілодобове чергування;
- при водо- чи парообігріві обмерзлих ґрат водоприймальника повинна забезпечуватися герметичність місць з'єднань шлангів;
- усі роботи з очищення сміттєстримних ґрат водоприймальних оголовків, берегових водоприймальників, усмоктувальних і самопливних труб повинні робитися під спостереженням особи, відповідальної за експлуатацію водозабірної споруди; у його ж розпорядженні повинен перебувати рятувальний човен (катер), оснащений комплектом рятувального інвентаря.

4 ВИМОГИ ДО ВИРОБНИЧОГО ПЕРСОНАЛУ

4.1 До осіб, що допускаються до виконання робіт з експлуатації водопровідних і каналізаційних споруд, повинні пред'являтися вимоги, встановлені ГОСТ 12.3.002-75.

4.2 Персонал, обслуговуючий водопровідні й каналізаційні споруди, повинен пройти інструктаж з безпеки праці: вступний - при вступі на роботу; первинний - на робочому місці; повторний – не рідше за один раз на три місяці; позаплановий - при порушенні вимог безпеки праці і нещасних випадках.

4.3 Обслуговуючий персонал повинен піддаватися попередньому, при

вступі на роботу, і періодичному медичним оглядам і запобіжним щепленням.

4.4 Допуск виробничого персоналу для проведення робіт у колодязях, камерах, каналах і в інших спорудах повинен дозволятися тільки після попереднього інструктажу на робочому місці і наявності письмового дозволу (наряд-допуска) адміністрації.

4.5 Виробничий персонал, зайнятий навантаженням, вивантаженням, складуванням, транспортуванням, приготуванням і дозуванням реагентів та їх розчинів, повинен виконувати ці роботи із застосуванням відповідних засобів індивідуального захисту працюючих.

5 ВИМОГИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ПРАЦЮЮЧИХ

5.1 Працюючі повинні користуватися засобами індивідуального захисту згідно з ГОСТ 12.4.011-75, що видають їм відповідно до норм, затверджених в установленому порядку.

При виконанні робіт з експлуатаційно-технічного обслуговування водопровідних і каналізаційних споруд повинні застосовуватися:

а) при роботах на водопровідних і каналізаційних мережах:

запобіжні пояси;

шлангові протигази;

кисневі ізолюючі протигази (при роботах у прохідних загазованих каналах);

індикатори газу;

акумуляторні ліхтарі;

огорожі;

знаки безпеки;

гачки і ломы для відкривання кришок колодязів;

захисні каски;

штанги-вилки для відкривання засувки у колодязях;

переносні сходи;

б) при роботах у складах реагентів, у хлордозаторних і дозаторних

приміщеннях:

протигази з коробками марки "В" і "К";

шлангові протигази;

кисневі ізолюючі протигази;

індикатори газу;

аккумуляторні ліхтарі;

хімічні пінні вогнегасники;

засоби для дегазації;

в) при роботах з приготування реагентів:

захисні окуляри;

респіратори; протигази;

г) при обслуговуванні бактерицидних, електролізних і озонаторних

установок:

захисні окуляри;

діелектричні рукавички;

кисневі ізолюючі протигази.

ДСТУ Б А.3.2-14:2011 (ГОСТ 12.3.006-75, MOD)

Код УКНД: 13.100

Ключові слова: загальні вимоги безпеки при експлуатації водопровідних і каналізаційних споруд і мереж.